

III Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije

**UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE
ZDRAVSTVENOG I OBRAZOVNOG SISTEMA**

**ZBORNİK APSTRAKATA
I RADOVA**

26-29. oktobar 2023, Hotel Moravica, Sokobanja, Srbija

ORGANIZATOR KONGRESA

Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije

SPONZORI

SUORGANIZATORI KONGRESA

Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „Visan“, Srbija

Univerzitet "Bijeljina" Bijeljina, Bosna i Hercegovina

Медицинска школа „Београд“

Medicinska škola „Beograd“, Beograd

Medicinska škola „Nadežda Petrović“, Zemun

Akademija vaspitačko – medicinskih strukovnih studija, Odsek Čuprija

Asocijacija za dezinfekcija i sterilizacija na Makedonija

Fakulteta za vede o zdravju, Univerza na Primorskem, Izola, Slovenija

Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci, Hrvatska

TEHNIČKI ORGANIZATOR

BBN Congress Management d.o.o.

ZBORNİK APSTRAKATA I RADOVA

III Međunarodni kongres UZPS - UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE ZDRAVSTVENOG I
OBRAZOVNOG SISTEMA

Izdavač: Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS
Beograd, Zemun, Rade Končara 71
Tel/faks: 011/373-19-91
E-mail: predsednica.uzps@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik: dr Ivanka Adžić

Priprema i tehnička obrada: BBN Congress Management, Deligradska 9, 11000 Beograd
Tel/Fax: +381(0)11 3629405, 3629402, 2682318
e-mail: bbn@bbn.co.rs, web: www.bbn.co.rs

Štamaprija: BBN Congress Management

Mesto štamanja: Beograd

Godina izdavanja: 2023.

Tiraž: 80

ISBN 978-86-900449-4-8

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

616.98:578.834(082)(0.034.2)
614.2(082)(0.034.2)

МЕЂУНАРОДНИ конгрес Удружења здравствених професионалаца Србије Утицај пандемије COVID 19 на функционисање здравственог и образовног система (13 ; 2023 ; Сокобања)
Zbornik apstrakata i radova [Elektronski izvor] / III Međunarodni kongres Udruženja zdravstvenih profesionalaca Srbije Uticaj pandemije COVID 19 na funkcionisanje zdravstvenog i obrazovnog sistema ; [organizator kongresa Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije] ; [glavni i odgovorni urednik Ivanka Adžić]. - Beograd : Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije - UZPS, 2023 (Beograd : BBN Congress Management). - 1 elektronski optički disk (DVD) ; 12 cm

Sistemska zahtevi: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane dokumenta. - Tiraž 80. - Radovi na više jezika. - Tekst lat. i ćir. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Summaries.

ISBN 978-86-900449-4-8

a) Ковид 19 -- Зборници б) Здравство -- Зборници

COBISS.SR-ID 128126985

SADRŽAJ

NAŠE ISKUSTVO U ORGANIZOVANJU NASTAVE TOKOM COVID PANDEMIJE.....	9
Dragana MATANOVIĆ, Medicinski fakultet Univerzitet u Beogradu, Srbija	
NAUČNA ISKUSTVA STEČENA TOKOM PANDEMIJE INFEKCIJA IZAZVANE SARS-COV-2 VIRUSOM	12
Vladimir JURIŠIĆ, Fakultet medicinskih nauka, Univerzitet u Kragujevcu, Srbija	
PANDEMIJA COVID 19 NA PODRUČJU TUZLANSKOG KANTONA.....	13
Amila ŠIŠIĆ, Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona, Tuzla	
EFIKASNOST NASTAVNOG PROCESA U VANREDNIM OKOLNOSTIMA ODRŽAVANJA NASTAVE.....	14
Slađana ARSIĆ, Biljana ILIĆ, Tatjana KILIBARDA, Akademija vaspitačko medicinskih strukovnih studija Kruševac, Odsek za medicinske nauke Čuprija, Srbija	
UTICAJ COVID PANDEMIJE NA DIJAGNOSTIKOVANJE I LEČENJE TUBERKULOZE U GRADSKOM ZAVODU ZA PLUĆNE BOLESTI I TUBERKULOZU BEOGRAD.....	16
Dejan DIMIĆ, ROKSANDIĆ MILENKOVIĆ M., Gradski zavod za plućne bolesti i TB Beograd, DIMIĆ N., Kliničko bolnički centar „Dr Dragiša Mišović Dedinje“	
UTICAJ EPIDEMIJE COVID 19 NA NEGU I LEČENJE ONKOLOŠKIH PACIJENATA	17
Vasilije KORUGIĆ, DZ „Simo Milošević“ Čukarica	
ZNAČAJ FARMAKOTERAPIJE I NEFARMAKOLOŠKIH MERA ULEČENJU HIPERTENZIJE.....	19
Violeta ILIĆ TODOROVIĆ, Jasmina JOVANOVIĆ MIRKOVIĆ, Christos ALEXOPOULOS, Vesna VESIĆ, Miljana MARKOVIĆ, Akademija vaspitačko medicinskih strukovnih studija, Odsek medicinskih studija Čuprija, Čuprija	
ZASTUPLJENOST VAKCINISANJA PROTIV COVID 19 U DOMU ZDRAVLJA „NOVISAD“	20
Danica POPOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Regina RISTIĆ, „Biotest“, Novi Sad, Jelena ĐOKIĆ, Institut za puićne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Ana MILJKOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Ana BABIĆ, Institut za Kardiovaskularne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Filip SAMARĐZIĆ, Klinički Centar Vojvodine, Novi Sad, Republika Srbija	
POSLOVANJE ZA VREME PANDEMIJE COVID 19 U DOMU ZDRAVLJA „NOVISAD“	24
Danica POPOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Regina RISTIĆ, „Biotest“, Novi Sad, Jelena ĐOKIĆ, Institut za puićne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Ana MILJKOVIĆ, Dom Zdravlja „Novi Sad“, Novi Sad, Ana BABIĆ, Institut za Kardiovaskularne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Filip SAMARĐZIĆ, Klinički Centar Vojvodine, Novi Sad, Republika Srbija	
SOLARINI DERMATITIS - MERE PREVENCIJE.....	29
Jelena STAMENKOVIĆ, Medicinska škola Beograd, Srbija	
COVID 19 PANDEMIJA KAO STRES KOD ZDRAVSTVENIH RADNIKA.....	31
Selma SINANOVIĆ, Univerzitetski Klinički Centar Tuzla, Bosna i Hercegovina	
NIVO OVLADANOSTI PRAKTIČNIM VEŠTINAMA KOD UČENIKA SREDNJE MEDICINSKE ŠKOLE U COVID 19 SISTEMU ODRŽAVANJA NASTAVE	32
Jovana JOVIĆ, Medicinska škola Čuprija, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija Kruševac, odsek medicinskih studija Čuprija, Slađana ARSIĆ, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija Kruševac, odsek medicinskih studija Čuprija	
UČENICI MEDICINSKE ŠKOLE O POSLEDICAMA PANDEMIJE	36
Elizabeta MARKOVIĆ, Bojana HASANBEGOVIĆ, Medicinska škola „Nadežda Petrović“ Zemun, Srbija	
UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE SLUŽBE ZA HEMODIJALIZU – UČENJE NA ISKUSTVU ZA BUDUĆE IZAZOVE.....	43
Jasna TRBOJEVIĆ-STANKOVIĆ, Slaviša SAVIĆ, Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“, Zoran MARJANOVIĆ, Klinika za urologiju, KBC „Dr Dragiša Mišović – Dedinje“	
RANA REHABILITACIJA COVID PACIJENTA SA TROMBOZOM ARTERIJE BRAHIJALIS - prikaz slučaja	47
Momirka MILAKOVIĆ, Bojana KAJKUT, Služba Kliničke rehabilitacije, UKC RS, Banjaluka	

UTICAJ PANDEMIJE COVID 19 NA FUNKCIONISANJE POLIVALENTNE PATRONAŽNE SLUŽBE	53
Dušica KAMENIĆ, Dom zdravlja „Novi Beograd“, Beograd, Srbija	
KOMUNIKACIJA MEDICINSKE SESTRE SA OSOBAMA S INVALIDITETOM	54
Antonija LEKO, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar, Živko STOJČIĆ, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar; VUB Bjelovar, Bjelovar, Nikolina MEGERLE, OB „Dr. Anđelko Višić“ Bjelovar, Bjelovar, Goranka RAFAJ, VUB Bjelovar, Bjelovar, Hrvatska	
EPIDEMIJE ZARAZNIH BOLESTI U BIOETIČKOJ EDUKACIJI – POVIJESNI PRIMJER POUČAVANJA O POVJERENJU U MEDICINU, ZDRAVSTVENI SUSTAV I ZDRAVSTVENE DJELATNIKE U VRIJEME EPIDEMIJE DJEČJE PARALIZE	62
Nada GOSIĆ, Klub umirovljenih sveučilišnih nastavnika Sveučilišta u Rijeci, Internacionalna akademija nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini, Razred za humanističke nauke i kulturu	
UTICAJ ZDRAVIH STILOVA ŽIVOTA NA POJAVU KARDIOVASKULARNIH OBOLJENJA	63
Emra ZUKIĆ-BEGIĆ, Alma KARAJKO-MELIĆ, Amra KALČO, Sead KARAKAŠ, Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB, Bosna i Hercegovina	
UTICAJ ANKSIOZNOSTI I SPECIFIČNOSTI NJENOG PREVAZILAŽENJA TOKOM PANDEMIJE COVID 19, U ODNOSU NA FUNKCIONISANJE ZDRAVSTVENOG I OBRAZOVNOG SISTEMA	70
Svetlana BANOVIĆ, Visoka zdravstveno – sanitarna škola strukovnih studija “ VISAN “, Beograd, Ivanka ADŽIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije; UZPS	
MENTALNO ZDRAVLJE U DOBA PANDEMIJE	71
Dragana BOŠNJAK, Dom zdravlja Bijeljina, Republika Srpska, BiH	
UTICAJ DEMOGRAFSKIH I SOCIOEKONOMSKIH FAKTORA NA NASTANAK SINDROMA SAGOREVANJA U PRIVATNOM SEKTORU BEZBEDNOSTI U CENTRALNOJ SRBIJI.....	74
Dejan VELJKOVIĆ, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Odred Žandarmerije Kraljevo, Slobodanka MILOVANOVIĆ, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika željeznice Srbije, Niš, Ljiljana KULIĆ, Univerzitet u Prištini, Medicinski fakultet, Kosovska Mitrovica	
EMPATIJA KAO FAKTOR BESA I AGRESIJE KOD SREDNJOŠKOLACA.....	75
Slavica LAZIĆ, Branka PERALOVIĆ, Medicinska škola "Nadežda Petrović", Zemun, Srbija	
HEMORAGIJSKE KOMPLIKACIJE KOD UPOTREBE ANTIKOAGULANTNE TERAPIJE U COVID 19 PNEUMONIJI	79
P. BOGDANOVIĆ, Klinika za kardiologiju VMA, V. BOGDANOVIĆ, ZZZZ radnika ŽS, Z. JOVIĆ, Z. MLADENOVIĆ, P. ĐURIĆ, I. ĐURIĆ, E. STAMENKOVIĆ, G. MILIĆ, N. ĆIRIĆ, N. ŽIVKOVIĆ MILJKOVIĆ, N. NOVIČIĆ, ZZZZ radnika ŽS, Klinika za kardiologiju VMA, D. PILČEVIĆ, Klinika za nefrologiju VMA	
AKUTNO OŠTEĆENJE BUBREGA U COVID 19 INFEKCIJI KOD BOLESNIKA LEČENIH DIJALIZOM	80
Spomenka STANOJKOVIĆ, Klinika za nefrologiju UKCS Srbije, UZPS; Ivanka ADŽIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije; UZPS, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Beograd, Srbija	
UTICAJ „COVID 19“ NA MENTALNO ZDRAVLJE ZDRAVSTVENIH RADNIKA	81
Gordana PANOVA, Adnan HADROVIĆ, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka – Univerzitet, Goce Delčev, Štip, R.S. Makedonija, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medika-Kočani	
Prezentacije radova:	
DIGITAL EDUCATION IN NURSING DEN- ERASMUS + FUNDING PROJECT	87
Vedrana VEJZOVIĆ, <i>Assistant profesor</i> , Univerzitet Malme, Švedska	
SPECIFIČNOSTI APOTEKARSKE DELATNOSTI SA OSVRTOM NA APOTEKARSTVO U REPUBLICI SRPSKOJ.....	88
Boro KRSTIĆ, Nada JEVTIĆ, Univerzitet „BIJELJINA“, Ljiljana TOMIĆ, Aleksandra MESAROVIĆ, Farmaceutski fakultet, BiH	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U LEČENJU, TRETMANU I EDUKACIJI BOLESNIKA SA LIMFOMOM	95
Irena JAREVA, JZU-Univerzitedska klinika za radioterapija i onkologija-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE KAO FAKTORA USPEŠNOG SPROVOĐENJA IMUNIZACIJE	100
Silvana MIRKOSKA, Poliklinika Bukureš-JZU-Zdravstven dom-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	

STAVOVI I ZNANJA STANOVNIKA OPĆINE TRAVNIK O HRONIČNOJ BUBREŽNOJ INSUFICIJENCIJI.....	107
Alma KARAJKO-MELIĆ, Emra ZUKIĆ-BEGIĆ, Amra KALČO, Sead KARAKAŠ, Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB, Bosna i Hercegovina	
SAČUVAJMO SVOJE MENTALNO ZDRAVLJE	113
Jelena HADŽIĆ, Snežana VASIĆ, VMS Oopšta bolnica Čuprija	
PHYSIOTHERAPY EFFECTS AND EXPERIMENTAL ACUPUNCTURE.....	114
Blagica PANOVA, PZU-Physio-medicA-Kočani, Gordana PANOVA, Faculty of Medical Sciences - University "Gotse Delcev" – Stip, Nikolaj DIMITAR DIMITROV, Medicinski fakultet-Trakijski Univerzitet-Stara Zagora, R. Bugarija, Dimitrinka ATANASOVA, Medicinski fakultet-Trakijski Univerzitet-Stara Zagora,R. Bugarija	
COVID 19 TRUDNOĆA I POROĐAJ	118
Andreja GLIŠIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Klinički centar Srbije, Beograd, Srbija	
STRES INCONTINENCE SURGERY (TVT TOT) AND SACROSPINAL COLPOPEXY IN COVID PANDEMIC	119
Miloš RADOVIĆ, Klinika za ginekologiju i akušerstvo, Klinički centar Srbije, Beograd, Srbija	
S GINEKOLOGIJE U BORBU S COVIDOM	120
Iva KEGLEVIĆ, Slaven MEDJIMUREC, KBC Rijeka, Fakultet zdravstvenih studija u Rijeci, Teo LINIĆ, KBC Rijeka	
UMETNOST DOJENJA - POČAST KAPACITETU ŽENSKOG TELA I NEOGRANIČENIM DUBINAMA MAJČINOG SRCA.....	127
Stefanija JORDANOVSKI, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA PATRONAŽNE SLUŽBE U PRENATALNOJ I POSTNATALNOJ ZDRAVSTVOJ ZAŠTITI ŽENA U OPŠTINI SVETI NIKOLE.....	131
Despina CVETANOVSKA, JZU-Zdravstven dom-Sveti Nikole, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
UVEK NA OPREZU: SAMOKONTROLA HRONIČNIH BOLESTI U PEDIJATRIJSKOM UZRASTU TOKOM TRAJANJA PERIODA PANDEMIJE COVID-19: PREGLEDNI RAD	136
Mirjana SMUĐA, Akademija strukovnih studija Beograd, Osek Visoka zdravstvena škola, Katedra za strukovne medicinske sestre, babice i vaspitače, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Ivana MINAKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za opštu medicinu i gerijatriju, Dom zdravlja “Novi Sad”, Dejan ŽIVANOVIĆ, Visoka škola socijalnog rada u Beogradu, Jovan JAVORAC, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za internu medicinu, Institut za plućne bolesti Vojvodine, Sremska Kamenica, Republika Srbija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U OTKRIVANJU I POKAZIVANJU STANJA DIJABETESA STANOVNIŠTVA NA TERITORIJI REPUBLIKE SEVERNE MAKEDONIJE U PERIODU 2018-2022	142
Suzana ĐORĐIJEVSKA, JZU-Zdravstveni centar - Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
NIVO ZNANJA, STAVOVI I PRAKSA ŽENA U REPRODUKCIJI U VEZI SEKSUALNO PRENOSIVIH BOLESTI	146
Natalija DEČOVSKI, Valentina GORIČANEC, Katerina LAZAREVA, Daniela DAMJANOSKA TODOROVSKA, Lejla ASANI, Međunarodni Balkanski Univerzitet Skopje, Republika Severna Makedonija	
EKSTRAKORPORALNA CIRKULACIJA ULOGA I ZNAČAJ KLINICKOG PERFUZERA U HIRURGIJI.....	155
Branko LUKIĆ, Klinika za kardiohirurgiju Niš, Srbija	
POVEZANOST METABOLIČKE KONTROLE I KVALITETA ŽIVOTA U VEZI SA ZDRAVLJEM PEDIJATRIJSKIH PACIJENATA OBOLELIH OD DIJABETESA TIP 1 TOKOM TRAJANJA PERIODA PANDEMIJE COVID 19	156
Mirjana SMUĐA, Akademija strukovnih studija Beograd, Osek Visoka zdravstvena škola, Katedra za strukovne medicinske sestre, babice i vaspitače, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Tatjana MILENKOVIĆ, Institut za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije “Dr Vukan Čupić”, Ivana MINAKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za opštu medicinu i gerijatriju, Dom zdravlja “Novi Sad”, Vera ZDRAVKOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu, Katedra za pedijatriju, Univerzitetska dečja klinika u Beogradu, Dragana MILUTINOVIĆ, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Katedra za zdravstvenu negu, Republika Srbija	

ANALIZA FORMALNOG OBRAZOVANJA MEDICINSKIH SESTARA U REPUBLICI SEVERNOJ MAKEDONIJI.....	165
Valentina GORIČANEC, Natalija DEČOVSKI, Katerina LAZAREVA, Daniela DAMJANOSKA TODOROVSKA, Lejla ASANI, Međunarodni Balkanski Univerzitet Skoplje, Republika Severna Makedonija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U NEZI, LEČENJU I EDUKACIJI OSOBA KOJE BOLUJU OD ALCHAJMEROVE BOLESTI.....	171
Julijana VULOVSKA KOSTOVA, Vtor ciklus studii-Fakultet medicinskih nauka – Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
EPILEPSIJA.....	175
Jelena RISTIĆ, OB Čuprija	
ULOGA PATRONAŽNE SESTRE U LEČENJU ONKOLOŠKIH RANA.....	176
Verica KOSEVSKA, JZU, Majka Tereza-Onkološka klinika-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ALKOHOLIZAM JE BOLEST NIJE VIC	180
Jasmina NIKOLIĆ , Suzana STOJANOVIĆ, Opšta bolnica Čuprija	
RAZVOJ I PRESPEKTIVE PATRONAŽNE SLUŽBE U OPŠTINI SVETI NIKOLE	181
Milena STOJANOVA, JZU-Zdravstveni dom -Sveti Nikole-R.S.Makedonija, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U LEČENJU PACIJENATA SA HEMORAGIČNIM ŠOKOM.....	185
Arieta MUČA MUSTAFA, SUGS-Cvetan Dimov-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
RAZLOG DOLASKA DJECE U HITNU PEDIJATRIJSKU AMBULANTU	190
Alen SADIKOVIĆ, Snježana GALIĆ-LUKŠIĆ, Odjel za pedijatriju, OB Dr. Ivo Pedišić, Sisak	
ZDRAVSTVENO PROSVEŠĆIVANJE POPULACIJE O IMUNIZACIJI PROTIV POLIOMIJELITISA	191
Selena VELIĆ, Jasmina JOVANOVIĆ MIRKOVIĆ, Akademija vaspitačko-medicinskih strukovnih studija, Odsek medicinskih studija Čuprija, Srbija	
ULOGA MEDICINSKIH SESTARA U LIJEČENJU OBOLJELIH OD HRONIČNOG HEPATITISA C U DOBA PANDEMIJE COVID 19	199
Jelena PETROVIĆ, Jasminka DELIĆ, UKC RS, Klinika za infektivne bolesti Banjaluka; Republika Srpska, BiH	
UTICAJ COVID 19 INFEKCIJE NA PORAST BROJA OBOLJELIH OD HIV INFEKCIJE.....	205
Sanja SAVKOVIĆ, Dijana KNEŽEVIĆ, Jelena PETROVIĆ, Jasminka DELIĆ, Udruženje medicinskih sestara i tehničara Republike Srpske, UKC Banja Luka	
ZADRUGE KAO NOSIOCI ZDRAVSTVENOG PROSVEĆIVANJA U RURALNIM SREDINAMA – POSTKOVID ERA.....	210
Dragan MILETIĆ, Suzana PAVLOVIĆ, Visoka zdravstveno-sanitarna škola strukovnih studija „VISAN“, Zemun, Srbija	
ZADOVOLJSTVO STUDENATA PRIMALJSTVA FAKULTETA ZDRAVSTVENIH STUDIJA U RIJECI NASTAVNIM PROCESOM U VRLJEME COVID-19 PANDEMIJE.....	218
Deana ŠVALJUG, Sandra BOŠKOVIĆ, Daniela MALNAR, Sveučilište u Rijeci, Fakultet zdravstvenih studija, Republika Hrvatska	
PRIZNAVANJE PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA BABICA I PRIMENA REGULATIVE U REPUBLICI SRBIJI.....	227
Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Ivanka ADŽIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Doroteja SIMIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Jelena MILOVIĆ, Mirjana HARDI, Medicinska škola“Beograd“ Beograd, Srbija	
SPECIFIČNOSTI AKUTNE REHABILITACIJE U PEDIJATRIJSKIM JEDINICAMA INTENZIVNOG LEČENJA	232
Dejan NIKOLIĆ, Medicinski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd; Univerzitetska dečja klinika, Beograd, Srbija	

ZNAČAJ RAZVOJA ZDRAVSTVENOG I MEDICINSKOG TURIZMA U BANJAMA SRBIJE	233
Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Ivanka ADŽIĆ, Klinički centar Srbije, Jelena MILOVIĆ, Nursing School “Beograd” Belgrade, Mirjana HARDI, Medicinska škola „Beograd” Beograd, Udruženje zdravstvenih, Doroteja SIMIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
DEZINFEKCIJA BOLNIČKE SREDINE TOKOM KOVID PANDEMIJE U UNIVERZITETSKOM KLINIČKOM CENTRU REPUBLIKE SRPSKE.....	236
Silvana TRIFUNOVIĆ; Jadranka STANISAVIĆ-ŠIMIĆ; Univerzitetski klinički centar Republike Srpske, Janja BOJANIĆ; Institut za javno zdravstvo Republike Srpske, Biljana PERIĆ; Dragojla ĐOKIĆ; Srđan BLAGOJEVIĆ, Univerzitetski klinički centar Republike Srpske	
POROĐAJ U VODI.....	242
Danica RADULOVIĆ, Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
KOMPLIKACIJE KOD PACIJENATA SA UDRUŽENIM KOMORBIDITETIMA U ORTOPEDIJI NAKON PANDEMIJE COVID 19	243
Miljan STOJANOVIĆ, Ivica KOVAČEVIĆ, Univerzitetski klinički centar Srbije	
ULOGA MEDICINSKE SESTRE U PREVENCIJI, LEČENJU I EDUKACIJI OBOLELIH OD RAKA DOJKE	245
Tanja MITROVSKA, JZU-Univerzitetska klinika za radioterapiju i onkologiju-Skoplje, Gordana PANOVA, Gordana KAMČEVA-MIHAILOVA, Fakultet medicinskih nauka-Univerzitet, Goce Delčev, Štip, Blagica PANOVA, PZU-Fizio-medicina-Kočani	
ZDRAVSTVENO PONAŠANJE I VASPITANJE ZA ZDRAVLJE SREDNJOŠKOLACA	249
Jelena MILOVIĆ, Vera SIMIĆ, Medicinska škola „Beograd” Beograd i Udruženje zdravstvenih profesionalaca Srbije	
ETIKA VS ZAKON U ANESTETIČARSKOJ PRAKSI.....	251
Mevludin BABAJIĆ, Mirza JAHIĆ, Samira BABAJIĆ, Adisa OMEROVIĆ, UDRUŽENJE ANESTETIČARA U BIH	

УЛОГА ПАТРОНАЖНЕ СЛУЖБЕ У ПРЕНАТАЛНОЈ И ПОСТНАТАЛНОЈ ЗДРАВСТВОЈ ЗАШТИТИ ЖЕНА У ОПШТИНИ СВЕТИ НИКОЛЕ

Деспина ЦВЕТАНОВСКА, ЈЗУ-Здравствен дом-Свети Николе

Гордана ПАНОВА, Факултет медицинских наука – Универзитет, Гоце Делчев, Штип, Р.С. Македонија
Гордана КАМЧЕВА-МИХАИЛОВА, Факултет медицинских наука – Универзитет, Гоце Делчев, Штип, Р.С. Македонија

Благица ПАНОВА, ПЗУ-Физио-медицина-Кочани

Abstract

During the visit, the approach to each family is individual depending on the individual characteristics and needs of its members. At the level of primary health care, the Polyvalent Patronage Service is organized as part of public health, and it is an integral part of certain health homes or medical centers. The polyvalent patronage service is a unique service that deals with prevention and health promotion.

The tasks of the patronage service refer to the promotion and preservation of health as well as the prevention of diseases and they are carried out through planned activities foreseen in the preventive program for the protection of the population of the Republic of North Macedonia. Its purpose is to prepare the individual, as well as the family or the community for the use of health care, and education for greater and more effective acceptance and use of preventive measures. When planning overall health care, the family must be at the center of attention because it represents the basic cell of society, where people spend most of their time. The polyvalent patronage service represents the link between the health service and health professionals on the one hand and individuals and their families on the other hand. She should be a representative of the health service in the community, but at the same time be a representative of the interests of individuals and groups in meeting their needs and solving their health problems, both in health organizations and in social and other institutions at the municipal level. where to find this service. The patronage service is defined as a preventive health activity on the population, applying the principles of social-medical work, prevention and promotion of the health of the individual, the group, the family and the social community, as well as the prevention of disease. The main task of the patronage service is the assessment of their physical, spiritual, mental and social need. In the patronage service as a social medical work, all goals derive from the tasks and needs of the population and are implemented in all three preventions (primary, secondary and tertiary) Tasks of the patronage nurse are: understanding the social, hygienic, economic and family occasions, the level of general and health culture of the members, their habits and customs in order to remove the causes and solve the problems

Апстракт

Приликом посете приступ свакој породици је индивидуалан у зависности од индивидуалних карактеристика и потреба њених чланова. На нивоу примарне здравствене заштите, Поливалентна патронажна служба је организована у оквиру јавног здравља и саставни је део појединих домова здравља или домова здравља. Служба поливалентне патронаже је јединствена служба која се бави превенцијом и промоцијом здравља.

Послови патронажне службе односе се на унапређење и очување здравља, као и на превенцију болести и спроводе се кроз планске активности предвиђене превентивним програмом заштите становништва Републике Северне Македоније. Његова сврха је да припреми појединца, као и породицу или заједницу за коришћење здравствене заштите, и едукацију за веће и ефикасније прихватање и коришћење превентивних мера. Приликом планирања свеукупне здравствене заштите, породица мора бити у центру пажње јер она представља основну ћелију друштва у којој људи проводе већину свог времена. Поливалентна патронажна служба представља везу између здравствене службе и здравствених радника с једне стране и појединаца и њихових породица с друге стране. Она треба да буде представник здравствене службе у заједници, али да истовремено буде и заступник интереса појединаца и група у задовољавању њихових потреба и решавању здравствених проблема, како у здравственим организацијама, тако и у друштвеним и другим установама. општинском нивоу. где се ова услуга налази. Патронажна служба је дефинисана као превентивна здравствена делатност становништва, применом принципа социјално-медицинског рада, превенције и унапређења здравља појединца, групе, породице и друштвене заједнице, као и превенцију болести. Основни задатак патронажне службе је процена њихових физичких, духовних, психичких и социјалних потреба. У патронажној служби као социјално-медицинском раду сви циљеви произилазе из задатака и потреба становништва и реализују се у све три превенције (примарни, секундарни и терцијарни) Задаци патронажне сестре су: разумевање

друштвених, хигијенских, економских и породичних прилика, нивоа опште и здравствене културе чланова, њихових навика и обичаја у циљу отклањања узрока и решавања проблема.

Увод

Женама, као носиоцима људске репродукције и функције материнства, потребно је спровођење специфичних мера за своју здравствену заштиту. Према овим параметрима, здравствена заштита се може поделити на:

- Здравствена заштита у периоду обављања репродуктивне функције човека - током трудноће, порођаја и после порођаја.

- Здравствена заштита жена у фертилном периоду, односно спровођење одређених активности које треба да помогну женама у периоду репродуктивне способности да остваре право на слободно одлучивање о рођењу деце, односно планирању породице

- **Здравствена заштита жена везана за болести полних органа и дојке.**

Здравствена заштита жена обухвата бројне социјалне и медицинске мере које обезбеђују складно функционисање женског организма и правилан интраутерини раст и развој фетуса у условима свакодневног живота и рада. Здравствена заштита се заснива на томе да се за нормалан развој а. физиолошке способности жене током трудноће, порођаја и након порођаја, стална стручна контрола и спровођење превентивних и куративних метода.

Здравствена заштита жена од стране патронажне сестре састоји се у заштити здравља жена у пренаталном, наталном и постнаталном периоду.

1. У пренаталном периоду улога патронажне сестре је усмерена на:

- Припрема жене за брак и брачне односе
- Омогућава јој одржавање личне хигијене
- Указује на концепцију менструалног циклуса и примену хигијенских норми везаних за период.
- Указује на концепт контрацепције и заштите од нежељене трудноће.
- Повезује жену са саветовалиштем за труднице, предбрачним саветовалиштем
- Упознаје је са последицама принудног прекида трудноће
- Едукација жена за редовне гинеколошке прегледе, систематске прегледе, самопреглед дојки

Кроз регулисање плодности и планирање породице помажемо женама да се одлуче о величини породице, да планирају временски период између порођаја, да планирају потомство у периоду живота када је моћ компликација најмања, савети за спречавање нежељена трудноћа, превенција и превенција илегалног побачаја

Здравствена служба треба да истакне да у планирању трудноће, поред жеље за потомством, улогу играју и многи други фактори, као што су: лоше навике у исхрани, недостатак физичке активности и нездрав начин живота (пушење, пијење алкохола) жене. у репродуктивном периоду повећавају ризик од развоја гојазности, гестационог дијабетеса, високог крвног притиска, синдрома полицистичних јајника и изазивају недостатак фолата (фолне киселине) у периоду пре зачећа. Затрудњети није тако лако као што многи замишљају. Некима се све дешава веома брзо, а многим и дуже, има много ствари о којима треба водити рачуна и које заслужују више пажње пре самог зачећа.

2. Улога медицинске сестре током трудноће састоји се од:

- Уочавање здравствених, социјалних, економских и хигијенских услова у којима живи.
- Савети о редовним посетама саветовалишту за труднице
- Здравствено васпитне активности за одржавање хигијене током трудноће, као што су хигијена тела, груди, гениталија, физичке вежбе, одмор, ношење удобне одеће...
- Едукација о исхрани, о штетности алкохола, дрога, цигарета
- Припрема их за пријем новог члана
- Успостављање контакта са социјалном службом, здравственом службом и осталима по потреби

3. Улога здравствене службе у постпорођајном периоду

Здравствена заштита обухвата децу у фази развоја од рођења до прве године живота, од прве до треће године и од треће до седме године развоја живота. Састоји се у неговању и васпитању од соматског, менталног, емоционалног, социјалног. и здравствени аспекти. ПЕРИОД) је веома важно јер је у овом периоду дете најосетљивије на неповољне услове из спољашње средине. долази из средине у којој расте

и развија се потпуно заштићено, у телу. По рођењу почиње да се прилагођава новим условима живота, па му треба обезбедити одговарајућу и адекватну исхрану и негу.

Хранитељ је дужан да посети новорођенче из свог микрообласти најкасније недељу дана по његовом рођењу, прима дневне информације о новорођеној деци и планира посете у зависности од:

- Од узраста новорођенчета (посећује се једном недељно у првом месецу)
- Уколико мајка поштује и спроводи савете медицинске сестре и лекара, посете су ређе и састоје се у праћењу неге новорођенчета.
- Ако је у питању болесно новорођенче, посете су све чешће и бројније док се не опорави,
- Новорођенчад чије мајке се не придржавају савета лекара и медицинских сестара, имају здравствене проблеме и не воде новорођенчад у здравствена и дечја саветовалишта чешће посећују.
- Често се посећују породице са ниским степеном здравствене културе и лошим хигијенским условима, као и маргинализоване породице.

Задаци патронажне сестре у заштити здравља новорођенчета и мајке:

1. Перцепција здравственог, социјалног, економског, породичног, хигијенско-епидемиолошке и друге прилике у породици новорођенчета и мајке
2. Учење мајке о важности бриге о новорођенчету, природној исхрани, дојењу, давању витамина, БЦГ вакцини и потпуној имунизацији
3. Редовни прегледи у саветовалишту за здраво дете
4. Едуковати мајку о могућим компликацијама које могу настати након порођаја, о одржавању личне хигијене,
5. савета за дојење, начин дојења, дојење
6. Исхрана

Потешкоће у дојењу могу се појавити и код мајке и код новорођенчета

Потешкоће на мајчиној страни су:

- Конфигурација.
- Крпе на брадавицама)
- маститис
- Хипогалактија-смањена лактација
- Галактореја - спонтани ток млека из дојке у интервалима између храњења

Потешкоће са стране детета:

Локални – ту спадају анормалије уста и усне дупље које отежавају дојење, разне упале уста и усне дупље, ринитис. У току нормалног дојења дете дише на нос и извлачи млеко кроз уста.

Опште потешкоће су слаб рефлекс сисања код деце, превремено рођене бебе, повреде мозга, слаба деца, тешка жутица, акутне инфекције итд.

7. Брига о беби папилома код новорођенчади
8. Савети и технике за купање новорођенчета
9. Нега очију
10. Нега носа и ушију
11. Нега коже новорођенчета

Циљ рада

Сврха овог рада је да се укаже на неопходност улоге медицинске сестре у едукацији пацијената, начину и превенцији појединих болести и њен значај у спровођењу поливалентне патронаже. Анализирати спроведене интервенције на терену, број лечених пацијената према старости и полу, здравствени и социјални ризици који су први пут откривени, број посета трудницама, трудницама, новорођенчади, ризичној новорођенчади. Ово истраживање показује улогу патронажне сестре у свакодневним проблемима са здравственог аспекта са којима се пацијенти сусрећу, као и у превенцији и лечењу одређених болести у кућним условима.

Резултати

Резултати су засновани на стручњацима који раде у патронажној служби Дома здравља Свети Николе

1. Ангазоване патронажне сестре из патронажне службе

Град	2018	2019	2020	2021	2022
Свети Николе	4	4	4	4	4

2. Редовни радни сати у реализацији активности

Година	Припрема терена	Сати на терену	Укупно
2018	1420	2310	3730
2019	1312	1960	3270
2020	1020	2010	3030
2021	1120	2430	3550
2022	1003	2210	3210

3. Категорије посећених пацијената

		2018	2019	2020	2021	2022
1	Патронажна посета трудницама	198	212	99	66	61
2	Патронажна посета леунки.	406	366	290	197	249
3	Патронажна посета за новорођенчад	403	351	292	195	241
4	Патронажна посета за доенђад	477	456	161	175	273
5	Патронажна посета новорођенчади под ризиком	14	13	8	3	3
6	Патронажна посета ризичној доенђади	7	52	1	4	2
7	Патронажна посета породицама са здравственим и социјалним ризиком	2	3	1	3	3
	вкупно	1507	1453	852	643	931

Дискусија

Из патронажних посета на терену види се да готово да не постоји категорија која је обухваћена, а која се не би могла укључити у подизање свести и знања о очувању здравља, за рано откривање болести, усвајање навика за здравији живот. и брига о радној и другој средини. Неопходно је укључити све који могу да допринесу квалитетној организацији здравственог система. То ангажовање пре свега треба да буде усмерено ка патронажним сестрама, јер су оне првенствено биле усмерене ка заједници и људима који у њој живе. У свакодневној пракси показало се да само инфилтрација медицинских сестара у активности локалне заједнице може донети резултате у остваривању постављених циљева који воде ка побољшању укупне здравствене културе. Развој процеса треба да буде резултат активности које укључују многе секторе у заједници, као и становништво у целини, кроз појединачне и колективне одлуке, акције, пројектне акције и сл. Из тих разлога, патронажна здравствена делатност представља водећу снагу у спровођењу активности у циљу унапређења здравља.

Табеларно су истакнуте патронажне посете у општини Свети Никола код трудница, трудница, новорођенчади, одојчади, њихове ризичне категорије, као и породица са социјалним ризиком.

. – Из табеле број 1 може се видети број ангажованих радника у тимовима патронажних служби општине Свети Николе у периоду од 5 година, од 2018. до 2022. године. Број према броју становника је 4 патронажне сестре

. - У табелама број 2 евидентирано је радно време за припрему и на терену сваког од радника у општини Свети Николе.

. – У табели број 3. евидентиран је број посећених породица по категоријама у општини Свети Николе за период од 2018. до 2022. године, у којој постоји тенденција смањења посећености, а разлог томе је константан пад natalитета у општини.

Закључак

Методологија рада здравствених радника са породицом у целини садржи бројне облике и методе рада, међу којима централно место заузима амбулантна посета. Један од принципа рада амбулантне медицинске сестре је принцип хуманости и поштовања личности, што од ње захтева хуман однос и поштовање личности, што значи да сваког појединца треба поштовати таквог какав јесте са свим својим добрим или лошим особинама без обзира на његову културну, верску, друштвену, политичку или било коју другу припадност.

Женама, као носиоцима људске репродукције и функције материнства, потребно је спровођење специфичних мера за своју здравствену заштиту.

Литература

1 ВОДИЧ за родитеље: раст и развој детета

Водич је настао уз финансијску подршку Канцеларије УНИЦЕФ-а

2. Упутство за обављање пародијских радњи – Министарство здравља

3. Информације и савети за будуће родитеље – УНИЦЕФ

4. Центар за планирање породице и саветовање за труднице – др Митко Ивановски

5. Педијатрија са негом - мр Доминика Рајчановска, др (ауторизовано предавање